

Generaladvokatembetet

Årsrapport for 2017

INNHOLDSFORTEGNELSE

I.	LEDERS BERETNING.....	3
II.	INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL	5
III.	ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER.....	6
IV.	STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN.....	14
V.	VURDERING OG FREMTIDSUTSIKTER.....	15
VI.	ÅRSREGNSKAP	17

I. Leders beretning

Generaladvokatembetet sin virksomhet i 2017 anses som tilfredsstillende. Saksbehandlingen hos krigsadvokatene har holdt høy kvalitet, og de gjeldende saksfristene har blitt overholdt med god margin. Saksmengden for de fleste sakstyper har vært stabil og tilsvarer for det vesentligste de tidligere år. Når det gjelder påtaleavgjørelser, har disse avtatt de siste 7–8 årene. Årsaken ser ut til å være færre antall vernepliktige enn tidligere, og at de som kalles inn til tjeneste er særskilt utvalgte og motiverte for avtjening av førstegangstjeneste. I disiplinærsaker gir krigsadvokatene og generaladvokaten fortsatt et stort antall råd til militære sjefer. I mindre alvorlige saker og ved generelle disiplinærrettslige spørsmål gis det fortløpende råd pr. telefon eller e-post. Dette er en ordning som militære sjefer setter pris på, fordi den gir dem rask bistand. I omfattende og sammensatte disiplinærsaker gis det dessuten et stort antall skriftlig råd etter anmodning fra militære sjefer.

Embetets samarbeid med militærpolitiet fungerer meget godt, i likhet med tidligere år. Dette har særlig hatt betydning ved kompliserte saker hvor krigsadvokatene, og i noen tilfeller generaladvokaten, veileder og påtalestyrer etterforskningen. Som nevnt i tidligere årsrapporter, er slikt arbeid ikke synlig i resultatrapporteringen eller i arbeidsstatistikken, men er vesentlig for kvaliteten av etterforskningen og noen ganger avgjørende for at man i det hele tatt skal komme i mål. Noe av militærpolitiets etterforskningsarbeid overtas av politiet. Samarbeidet mellom embetet og militærpolitiet gjør denne overføringen enklere.

Embetets personell driver fortsatt opplæring i disiplinærrett i Forsvaret. Dette anses som en viktig oppgave ved siden av embetets øvrige funksjon. I tråd med dette er det gjennomført flere undervisningsoppdrag ved militære avdelinger. I samsvar med instruks for generaladvokaten og krigsadvokatene har flere av embetets ansatte deltatt i internasjonale fora for å holde seg orientert om forhold av betydning for oppgaveutførelsen, herunder særskilt kurs, seminarer og konferanser der krigens folkerett har stått sentralt. Embetet spiller også en sentral rolle for det militærjuridiske miljøet, bl.a. ved å støtte Norsk militærjuridisk forening.

Spørsmålet om endring/omorganisering av ordningen med generaladvokat og krigsadvokat ble behandlet av spesialrådgiver Morten Ruud, som avga sin utredning 1. oktober 2015. Av til tildelingsbrevet til embetet for 2018 fremgår det at departementet ikke går videre med dette arbeidet.

I NOU 2016: 24 («Ny straffeprosesslov») på s. 474–482 ble spørsmålene knyttet til militære straffesaker, Generaladvokatembetet mv. behandlet. Utvalget som avga denne utredningen, avga også et særskilt høringssvar til spesialrådgiver Morten Ruuds utredning. Skulle utvalgets forslag hva angår de militære sakene bli vedtatt, vil det innebære betydelige endringer i forhold til embetets nåværende virksomhet.

Oslo, 28. februar 2018

Lars Morten Bjørkholt
generaladvokat

II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Generaladvokaten og krigsadvokatene utgjør Den militære påtalemyndighet og er administrativt underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. Embetet utfører oppgaver tillagt påtalemyndigheten i straffesaker som angår brudd på militær straffelov, rådgir militære sjefer i disiplinærsaker og utfører legalitetskontroll av alle refselsler i Forsvaret. Embetet deltar aktivt i internasjonalt samarbeid om aktuelle folkerettslige og militærjuridiske problemstillinger. Som påtalemyndighet i militære straffesaker er embetets tjenestemenn underlagt statsadvokatene i fredstid. I krigstid har embetets tjenestemenn tilsvarende påtalekompetanse som statsadvokatene og er direkte underlagt Riksadvokaten.

Som følge av den rolle embetet har med hensyn til militære straffe- og disiplinærsaker, har det over år utviklet seg til å være et embete hvor det er naturlig å henvende seg om et mangfold av militærjuridiske spørsmål. I tillegg til arbeid med konkrete disiplinær- og straffesaker driver derfor embetets ansatte i stor utstrekning med tilgrensende arbeid, så som undervisning, høringer, bistand til utvikling av regelverk etc.

Generaladvokaten er øverste leder av embetet, som i tillegg til generaladvokaten består av Krigsadvokatene for Sør-Norge (KASØR) og Krigsadvokatene for Nord-Norge (KANORD). KASØR er samlokalisert med Generaladvokaten i Karl Johans gate 18 C, Oslo og KANORD har kontoradresse Sandhornsgata 44, Bodø.

Embetet har for tiden følgende ansatte:

generaladvokat (1)

førstekrigsadvokat (1)

krigsadvokat (2)

administrasjonssjef (1)

førstekonsulent (1)

sekretær (½)

medarbeider på pensjonistvilkår (1)

III. Årets aktiviteter og resultater

Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk i 2017

Generaladvokatembetets samfunnsoppdrag er i hovedsak å utføre oppgaver tillagt påtalemyndigheten i militære straffesaker, samt rådgivning og kontroll i forbindelse med disiplinærsaker.

I tildelingsbrevet for 2017 står det at Justis- og beredskapsdepartementets mål for 2016 videreføres for 2017. Når det gjelder kategori 06.40 Politi og påtalemyndighet, angis følgende mål: 1) Straffesakskjeden, 2) Samfunnssikkerhet og beredskap og 3) Migrasjonskjeden. I tildelingsbrevet er det videre uttalt at det er viktig at Generaladvokatembetet kjenner til og støtter opp under disse målene, selv om embetet ikke er direkte og aktiv part i noen av dem.

Det heter videre:

Generaladvokaten er leder av [D]en militære påtalemyndighet og rådgiver i disiplinærsaker. Generaladvokaten er foresatt for krigsadvokatene. Gjennom uttalelser i klagesaker og kontrollsaker, forhåndsuttalelser i alvorlige disiplinær- og straffesaker og ved øvrige tiltak, skal generaladvokaten bidra til at det militære disiplinærsystem holder høy standard.

Generaladvokatembetets ressursbruk har vært effektiv i 2017. Førsteprioritet har som for tidligere år vært å utføre oppgavene som påtalemyndighet og rådgiver i disiplinærsaker hurtig, med god kvalitet. Saksbehandlingstiden i det følgende viser at sakene behandles godt innenfor gitte frister. Kvaliteten på arbeidet som utføres lar seg vanskelig fremstille i en årsrapport, men tilbakemeldinger både i form av dommer, uttalelser fra klagenemnda for disiplinærsaker og tilbakemeldinger fra «brukerne» tilsier at kvaliteten gjennomgående er god.

Mål og oppdrag for Generaladvokatembetet i 2017

Fra tildelingsbrevet hitsettes:

Styringsparameter

• Forhåndsuttalelser i disiplinærsaker	35 dager
• Uttalelser i disiplinære klagesaker	14 dager
• Uttalelser til kontrollutskrift som blir sendt til embetet	28 dager
• Påtaleavgjørelser	120 dager

Generaladvokaten må fortsatt ha særskilt oppmerksomhet knyttet til saksbehandlingstidene og oppfylning av fristene for de forskjellige sakstypene. Ved siden av målsettingen om kort saksbehandlingstid, er det viktig å holde høy kvalitet på

de uttalelser generaladvokaten og krigsadvokatene avgir i disiplinærsaker, herunder vurderinger om anmeldelse i slike saker.

Måloppnåelse:

MÅLOPPNÅELSE GENERALADVOKATEMBETET 2017					
Statistikk					
Sakstype	KASØR	KANORD	GA	Total/ gjennomsnitt	2016
Disiplinære klagesaker					
Antall	3	2	8	13	17
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	5,7	3	3	3,6	7,7
Uttalelssaker					
Antall	24	63	3	90	102
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	18,6	13,6	9	14,8	11,3
Refselsesk kontroll					
Antall oversendelser	59	83	122	264	296
Antall refselsesk kontrollert	178	199	383	760	994
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	12,6	14,3	9	11,2	9,6
Kommisjoner					
Antall	0	1	0	1	0
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	0	13,6	0	13,6	0
Påtaleavgjørelser					
Antall	2	9	0	11	8
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	18	29,4	0	27,3	48,1
Vernepliktslovsaker					
Antall	0	0	0	0	0
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	0	0	0	0	0
Kontrollsaker					
Antall	0	1	0	1	1
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	0	12	0	12	49
Dommer					
	2013	2014	2015	2016	2017
Antall	20	18	20	7	3
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	386	335	377	284,7	132,0

Kommentar til statistikken:

Disiplinære klagesaker

I 2017 var det totalt 13 disiplinære klagesaker, noe som er en nedgang fra 2016 der antallet var 17. Saksbehandlingstiden i 2017 er på 3,6 dager, en nedgang fra 7,7 dager i 2016. Endring i tidsbruken viser kortere saksbehandlingstid for denne sakstypen, og ligger godt innenfor resultatkravet på 14 dager.

Uttalelsesaker

Antall uttalelsessaker i 2017 er 90, mot 102 i 2016. Saksbehandlingstiden var på 14,8 dager i 2017, mot 11,3 dager 2016. Økningen i saksbehandlingstiden er ubetydelig. Det er fremdeles en trend at militære sjefer benytter seg av krigsadvokatene til skriftlig rådgiving, særlig i saker av en viss alvorlighetsgrad eller kompleksitet. Resultatkravet for saksbehandlingstid (35 dager) holdes med god margin. I tillegg gir embetet generelle og konkrete råd pr. telefon og e-post av disiplinær- og strafferettslig art.

Refselskontroll

Antall kontrollerte oversendelser i 2017 er 264, og antall kontrollerte refselsener er 760.¹ I 2016 ble 296 oversendelser kontrollert, og antall kontrollerte refselsener var 994. Med utgangspunkt disse tallene, har det vært en liten reduksjon i antall kontrollerte refselsener fra 2016 til 2017. I 2015 var antall kontrollerte oversendelser 285 og antall kontrollert refselsener var 911. I 2016 ble den nedadgående trenden (fra de foregående år) unntaksvis brutt (313/1159 i 2014, 307/1113 i 2013 og 372/1524 i 2012). Samlet sett utgjør antall kontrollerte refselsener en naturlig fortsettelse av en nedadgående trend. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden på 9,6 dager ligger godt innenfor resultatkravet (28 dager).

Påtaleavgjørelser

Antall påtaleavgjørelser i 2017 er 11, mot 8 i 2016, 15 i 2015 og 2014, 35 i 2013 og 59 i 2012. Dette utgjør en markant, nedadgående trend i saksmengden. Saksbehandlingstiden i 2017 har gått ned sammenlignet med 2016. Antall saker som angår unnlatt oppmøte til førstegangstjeneste, har stabilisert seg på et lavt nivå. Begrunnelsen er formodentlig at det stort sett er motivert personell som kalles inn til tjeneste. Påtaleavgjørelsene omfatter også andre sakstyper, slik som vold og trusler mot foresatte og overordnede.

Vernepliktslovsaker

Det var ingen vernepliktslovsaker i 2017 og 2016, mot 3 i 2015, 1 i 2014 og 5 i 2012. Påtalekompetansen ligger til politiet. Slike saker mottas av krigsadvokaten fra Forsvarets personell- og vernepliktssenter (FPVS, tidligere Vernepliktsverket), og sendes tilbake dit med

¹ Embetets refskontroll for 2017 er ikke avsluttet, ettersom de kontrolleres og statistikkføres etterskuddsvis. Totaloversikt over ilagte refselsener kommer i egen rapport («Generaladvokatens rapport over ilagte refselsener og militære straffesaker i 2017»).

anbefaling på om saken bør anmeldes til politiet eller ikke. Vernepliktsloven ble opphevet 1. juli 2017 og erstattet av forsvarsloven. Straffetrukslene for lovbrudd overfor utskrivingsmyndighetene er de samme.

Innkalte kontrollsaker

I 2017 ble 1 kontrollsak innkalt, som i 2016 og 2015, mot 2 saker i 2014, 4 saker i 2013 og 12 i 2012. Nedgangen har nok sammenheng med at det i mindre grad enn tidligere ilegges refselse for brudd på en bestemmelse i forsvarspersonelloven, som nå er videreført i forsvarsloven, der alkometertest ikke er gyldig bevis.

Dommer

Det er ekspedert 3 dommer i 2017. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden er på 132 dager beregnet fra lovovertrædelsen finner sted til dom i førsteinstans.

Ubehandlede saker pr. 31.12.2017

	KASØR	KANORD	GA	SUM
Disiplinære klagesaker	0	0	0	0
Uttalelsessaker	0	0	0	0
Refselseskontroll (overs.)	1	9	0	10
Kommisjoner	0	0	0	0
Påtaleavgjørelser	0	1	0	0
Vernepliktslovsaker	0	0	0	0
Kontrollsaker	0	0	0	0

KASØR: 1 refselse

KANORD: 9 refselsler

Oppsummering

Antallet ubehandlede saker er lavt. Hovedinntrykket er at arbeidet er i meget god gjenge på begge tjenestesteder.

Utvikling over tid:

År →	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Disiplinære klagesaker									
Antall	13	17	30	19	26	28	25	19	25
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	3,6	7,7	5,8	10,9	3,3	4,5	5,1	10,1	29,4
Uttalelsessaker									
Antall	90	102	83	119	68	94	96	64	73
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	14,8	11,3	9,5	18,1	31,9	28,4	29,5	21	33,4
Refselsesk kontroll									
Antall oversendelser	264	296	285	313	307	372	315	310	346
Antall refs kontrollert	760	994	911	1159	1113	1524	1369	1243	1830
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	11,2	9,6	12,6	12,5	14,9	15,2	22,4	11,6	43,8
Kommisjoner									
Antall	1	0	0	0	1	0	2	2	0
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	13,6	0	0	0	21	0	81,5	53	0
Påtaleavgjørelser									
Antall	11	8	15	15	35	59	70	117	265
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	27,3	48,1	33,5	15,4	41,1	47,8	110	40,6	226
Vernepliktslovsaker									
Antall	0	0	3	1	2	5			
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	0	0	26	11	70	35,8			
Kontrollsaker									
Antall	1	1	1	2	4	12	4+	18+	5+
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	12	49	26	29,5	41,8	17,2			

Merknader:

I) Vernepliktslovsaker: denne sakstypen ble først innført i 2012 (Vernepliktsloven er opphevet og videreført i forsvarsloven siden 1. juli 2017).

II) Kontrollsaker: Tallene for 2011 og 2010 gjelder GA pluss KANORD sine saker. Tallene for 2009 gjelder bare GA sine saker.

III) Kontrollsaker: Systematisk telling og beregning av saksbehandlingstid er bare foretatt fra begynnelsen av 2012. Det er ikke satt noe resultatkrav for disse sakene.

Det helhetlige bildet er at saksmengden er jevn for alle sakstyper med unntak av påtaleavgjørelser.

Det positive samarbeidet med militærpolitiet holder frem. Krigsadvokatene bruker mye tid på å drive etterforskningsledelse av og gi støtte til militærpolitiets etterforskningsavdeling, som håndterer de mest alvorlige, uvanlige og kompliserte sakene. Som omtalt i fjorårets rapport, er dette samarbeidet særlig viktig i saker der etterforskningsproduktet skal overføres til politiet for påtaleavgjørelse, f.eks. vinnings- og seksuallovbrudd.

Administrative mål

Personalpolitikk, mangfold og likestilling

Fra tildelingsbrevet hitsettes:

Det er et overordnet mål å sikre at Justis- og beredskapsdepartementet og underliggende virksomheter til enhver tid har riktig bemanning og kompetanse slik at oppgavene blir utført på en best mulig måte. Videre er det et mål å ha et inkluderende arbeidsliv der medarbeiderne gjenspeiler mangfoldet i befolkningen, og har en variert erfaringsbakgrunn med hensyn til kjønn, alder, nedsatt funksjonsevne og etnisk bakgrunn. Det er også et mål for staten å redusere sykefraværet.

Det er et sentralt personalpolitisk mål at medarbeiderne skal ha en variert erfaringsbakgrunn, blant annet med hensyn til kjønn og minoritetsbakgrunn. Virksomhetene bes innarbeide spesifikke mål og tiltak på det personalpolitiske området. For staten samlet er målsettingen å oppnå en kvinneandel i lederstillinger på 40 %.

Generaladvokaten bes gjøre rede for planlagte og gjennomførte tiltak som fremmer likestilling på de tre diskrimineringsgrunnlagene kjønn, etnisitet og nedsatt funksjonsevne.

Antallet stillinger er så vidt beskjedent at det er vanskelig å sette kvantitative mål på en meningsfylt måte slik at alle hensyn blir ivaretatt kontinuerlig. Målsetningene om personalpolitikk, mangfold og likestilling tilstrebedes likevel i den grad det lar seg gjøre.

I Generaladvokatembetet er det ansatt tre kvinner og frem menn. Ved KANORD er det to kvinnelige ansatte, henholdsvis krigsadvokat og sekretær. Hos KASØR er det én mannlig og én kvinnelig ansatt. Disse har rollene som henholdsvis førstekrigsadvokat og krigsadvokat. Stillingen som generaladvokat, administrasjonssjef og førstekonsulent er besatt av menn. Embetet har også en mannlig ansatt på pensjonistvilkår. For øvrig har ett av embetets ansatte

annen etnisk bakgrunn. Samlet sett anses dette å tilfredsstillende departementets målsetning om personalpolitikk, mangfold og likestilling.

Sykefravær

Sykefraværet i 2017 var beskjedent, og det er et realistisk mål sykefraværet holdes lavt.

Møter, seminarer, øvelser, kurs, undervisning etc. i 2017

Embetet driver utstrakt møte- og undervisningsvirksomhet. Møtevirksomheten er i hovedsak knyttet an til regelverksutvikling sammen med andre aktører i forsvars- og justissektoren, og med internasjonale aktører. Undervisnings- og foredragsvirksomheten kommer særlig militære avdelinger til gode. Som vedlegg til årsrapporten følger en detaljert oversikt over embetets møtevirksomhet mv. for 2017, fordelt på følgende hovedpunkter:

Regelverksrelatert aktivitet

Aktiviteten gjelder stort sett regelverk som ligger i kjernen av embetets arbeidsområde, så som disiplinærloven, lov om militær politimyndighet og forskrift om hendelser og ulykker i Forsvaret. Formålet med embetets regelverksrelaterte aktivitet er å sørge for at reglene utvikles i tråd med straffeprosessuelle regler og prinsipper, til gode for oppklaring av saker og den enkeltes rettssikkerhet.

Undervisningsoppdrag/foredragsvirksomhet

Disiplinærmyndighet er et ledelsesverktøy for militære sjefer til å styre adferden i sin avdeling og således bidra til å opprettholde Forsvarets stridsevne. Disiplinærmyndigheten må utøves i tråd med disiplinærloven og disiplinærreglementet (forskriften til loven). Det er derfor svært viktig at embetet bistår militære sjefer ved å undervise i disiplinærrett og militær strafferett, i tillegg til rådgivningen som gis i enkeltsaker.

Møter, seminar mv. med militære sjefer og avdelinger for gjensidig oppdatering og informering

For at embetet skal være gode rådgivere for militære sjefer, og vareta sitt oppdrag som påtalemyndighet i militære saker, er det viktig at en holder seg a jour med militære forhold, og informerer sjefene om aktuelle rettslige problemstillinger.

Møter, seminar mv. med justissektoren og andre kontor utenfor Forsvaret for gjensidig oppdatering og informering

I sin rolle som påtalemyndighet i militære saker, er det viktig at embetet holder seg oppdatert på praksis og aktuelle problemstillinger i den sivile delen av påtalemyndigheten. Slik møteaktivitet sørger også for at den sivile delen av påtalemyndigheten blir kjent med den militære, slik at de kan støtte seg til denne ressursen i aktuelle saker.

Deltagelse på militær øvelsesaktivitet

Det er viktig for embetet å være til stede under store militære øvelser, både for å bistå det såkalte no play-elementet, som behandler oppdukkende saker utenfor øvelsens krigsspill, og for å skaffe seg den nødvendige kunnskap om hvordan Forsvaret fungerer i praksis.

Intern kompetansebygging

Embetet prioriterer å holde personellet med den nødvendige kompetanse både i det militærfaglige og i det politifaglige sporet.

For øvrig har ansatte ved embetet deltatt på 3 møter i arbeidsgruppe oppnevnt av FD som har analysert krav til MPs organisering for å ivareta EMKs krav til tilstrekkelig uavhengighet fra Forsvaret ifm. etterforskning. Ansatte ved embetet har også veiledet/sensurert for masteroppgaver ved Universitetet i Oslo og Politihøgskolen. En deltar også i arbeidsgruppe om behandling av personopplysninger i militære disiplinær- og straffesaker.

Faglige støtteaktiviteter

Månedlige militærjuridiske «fredagsmøter» har vært gjennomført i samarbeid med Norsk Militærjuridisk Forening (NMF). Deltakerne på møtene er ansatte ved embetet, medlemmer i NMF, jurister og offiserer som jobber i eller har bakgrunn fra bl.a. Forsvaret, militærpolitiet, Forsvarsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, politiet, Utenriksdepartementet, Den høyere påtalemyndighet og privat advokatpraksis. Representanter fra forskningsinstitusjoner (spesielt Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo og Forsvarets Høgskole) deltar også på disse møtene. På hvert møte deltar det ca. 40– 50 personer.

Oversikt over foredragsholdere som har bidratt på møtene i 2017, samt hvilke tema som har vært behandlet, følger av vedlegg til årsrapporten.

IV. Styring og kontroll i virksomheten

Økonomistyring – etablering av helhetlig intern kontroll

Anskaffelser som går ut over en ramme på kr 10 000 blir anvist av Generaladvokaten etter attestasjon av generaladvokaten. Mindre anskaffelser anvises av seniorkonsulenten.

Offentlige anskaffelser

Ved embetet foretas relativt små anskaffelser hvert år. Innkjøpssummene ligger vanligvis godt under terskelen for at reglene om offentlige anskaffelser kommer til anvendelse. Når anskaffelser foretas, tilstreber en likevel å følge prinsippene og hensynene bak reglene om offentlige anskaffelser.

Generaladvokatembetet er forpliktet til å følge rammeavtalene som Statens innkjøpscenter ved DIFI inngår på vegne av statlige etater. Så langt er det inngått rammeavtaler om forbruksmateriell, reisebyråtenester og internrevisjon. I den grad embetet har behov for tjenester som faller inn under disse rammeavtalene – og for øvrig fremtidige forpliktende rammeavtaler – forholder embetet seg til disse.

Informasjonssikkerhet

Generaladvokatembetet benytter pr. d.d. to datasystemer/infrastrukturer for saksbehandling, arkivering m.m., som begge eies og forvaltes av eksterne aktører, hhv. Politidirektoratet (Politinettet) og Forsvaret (FIS-basis). Embetet har derfor ikke et særskilt behov for å iverksette tiltak om informasjonssikkerhet, utover å følge de lovbestemmelsene, forskriftene og retningslinjene som gjelder for bruk av de respektive datasystemene/infrastrukturene og for øvrig embetets virksomhet. I den grad det er mulig, blir direktivene i Digitaliseringsrundskrivet anvendt. Endelig utredes betydning av de nye personvernreglene (EUs forordning om personvern, The General Data Protection Regulation, GDPR) for Generaladvokatembetets virksomhet og saksportefølge, som trer i kraft i mai 2018. Utredningsarbeidet vil være ferdigstilt i god tid før reglene trer i kraft.

V. Vurdering og fremtidsutsikter

Embetet

Generaladvokatembetets virksomhet er i all hovedsak fokusert på forhold i Forsvaret. Hvordan Forsvaret er organisert og hva Forsvarets til enhver tid driver med av aktiviteter har derfor avgjørende betydning for hva embetet til enhver tid har av arbeidsoppgaver. Større aktivitet fra Forsvarets side i form av operasjoner eller øvelser har derfor direkte innvirkning på aktiviteten ved embetet.

Forsvaret har de siste tiår endret fra å være et mobiliserings-/invasjonsforsvar, til innsatsforsvar med fokus på utenlandsoperasjoner, til nå igjen å fokusere mer på nasjonal forsvarsevne og beredskap.²

Blant annet som følge av store endringer i Forsvaret de forutgående år, ble det i 2015 iverksatt en utredning av Generaladvokatembetets oppgaver og organisering. Som nevnt innledningsvis i leders beretning ble det på forsommeren 2017 besluttet ikke å foreta noen endringer i etterkant av utredningen med påfølgende høring. Inntil videre består derfor embetets organisering og portefølje som tidligere.

I tillegg til at generaladvokatens og krigsadvokatenes oppgaver fremgår av instruks, er det i all hovedsak straffeprosessloven og disiplinærloven med underliggende regelverk, som regulerer embetets oppgaver. I straffeprosessutvalgets forslag til ny straffeprosesslov (NOU 2016:24) er det foreslått endringer i den militære påtalemyndighets oppgaver og det er i Forsvarsdepartementets regi et nært forestående arbeid med revisjon av disiplinærlovgivningen. Embetets fokus for 2018 vil derfor være å strømlinjeforme arbeidsoppgavene innen disiplinær- og straffesaksbehandlingen i nåværende portefølje for å forberede embetet på en eventuelt endret portefølje. Samtidig gjøres nødvendige forberedelser for de endringer som sannsynligvis kommer. Slike forberedelser er for eksempel innføring av nye saksbehandlingssystem og kompetansehevende tiltak for krigsadvokatene.

Embetet vil være representert i arbeidet med revisjon av disiplinærlovgivningen, et arbeid som vil gis høy prioritet da utfallet av dette arbeidet i praksis avgjør hva embetets rolle skal være innen disiplinærsaksbehandlingen i Forsvaret.

Tallene for 2017 viser at antallet disiplinærsaker og militære straffesaker er på et lavnivå sammenlignet med de senere tiår. Som nevnt innledningsvis i leders beretning, skyldes nok dette blant annet at personellet som tjenestegjør i Forsvaret både er særlig selektert og godt motiverte. Forsvarets intensjon er imidlertid at det i fremtiden (igjen) skal bli vanlig med

² Jf. Prop. 151 S (2015–2016) og Prop. 2 S (2017–2018)

repetisjonsøvelser.³ Dette innebærer at personell som til daglig ikke tjenestegjør i Forsvaret kalles inn til tjeneste og således må avbryte sin sivile tilværelse som student, arbeidstaker osv. Erfaringer fra tidligere tider hvor denne type repetisjonstjeneste var vanlig tilsier at det kan medføre en økning i antallet militære disiplinær- og straffesaker, særlig i kategorien ulovlig fravær. Den første indikasjon på dette får man i løpet av høsten 2018 i forbindelse med NATOs øvelse i Norge, Trident Juncture. Ca. 35 000 soldater forventes å delta, herunder norske vernepliktige soldater som kalles inn til repetisjonstjeneste som følge av sin verneplikt.

For å forbedre utnyttelsen av de tildelte ressurser vil fokus i 2018 rettes mot effektivisering av arbeidsprosessene i disiplinær- og straffesaksbehandlingen slik at embetet er best mulig rustet for en sannsynlig endring i oppgaveporteføljen som følge av lovendringer.

³ Ibid.

VI. Årsregnskap

Ledelseskommmentar til årsregnskapet for 2017

Formål

Generaladvokatembetet utfører oppgaver tillagt påtalemyndigheten i militære straffesaker og utfører rådgivning og kontroll i forbindelse med utøvelse av disiplinærmyndighet i Forsvaret.

Embetet er administrativt underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. Som påtalemyndighet er embetet faglig underlagt statsadvokatembetene og Riksadvokaten i fredstid. I krigstid er embetet faglig underlagt Riksadvokaten. Ved utførelse av sin rolle som rådgiver og kontrollør i forbindelse med utøvelse av disiplinærmyndighet i Forsvaret er embetet uavhengig.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115/2016 fra Finansdepartementet og krav fra Justis- og beredskapsdepartementet i instruks om økonomistyring. Jeg mener dette regnskapet gir et dekkende bilde av Generaladvokatembetets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter og inntekter.

Vurderinger av vesentlige forhold

Generaladvokatembetets oversikt viser et forbruk på kr 8 764 001 på kap. 446. Samlet sett kr 83 001 over driftsplanen, dog kr 355 998 under samlet tildeling for 2017 (kr 9 120 000). Brorparten av embetets forbruk har gått til faste driftskostnader (lønn, arbeidsgiveravgift, pensjonskostnader, husleie, drift/vedlikehold av lokaler, leie av maskiner/lisenser, nødvendige kontoranskaffelser mv.). I 2017 ble det kjøpt nye kontormøbler og foretatt oppussing av enkelte kontorer. Dette er investeringer som tidligere ble satt på vent, grunnet usikkerhet rundt embetets fremtid. Embetets utstrakte virksomhet, herunder bl.a. undervisning, kurs, møter, konferanser, seminarer og andre faglige relevante arrangementer i Norge og utlandet, hører til driftsforbruket.

Oslo, 28. februar 2018

Lars Morten Bjørkholt
generaladvokat

Vedlegg: Oversikt over aktivitet (møter, undervisning, øvelser, faglige støtteaktiviteter)

Vedlegg: Bevilgnings- og artskontorrapportering for Generaladvokatembetet 2017

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av 24. november 2016 og brev av 6. desember 2017 fra Justis- og beredskapsdepartementet vedrørende årsavslutning og frister for statsregnskapet 2017.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen *samlet tildeling* viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene fremkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Virksomhet: JA - Generaladvokaten

Rapport kjørt: 24.01.2018

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2017

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2017	Merutgift (-) og mindreutgift
0446	Ordinære driftsutgifter	01			0	8 764 002	-8 764 002
1633	Nettoordning for mva i staten	01			0	206 071	
<i>Sum utgiftsført</i>					0	8 970 073	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling*	Regnskap 2017	Merinntekt og mindreinntekt(-)	
5309	Tilfeldige inntekter	29		0	7 699		
5700	Arbeidsgiveravgift SLP	72		0	625 068		
<i>Sum inntektsført</i>					0	632 766	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

8 337 306

Kapitalkontoer

60057301	Norges Bank KK /innbetalinger				46 179	
60057302	Norges Bank KK/utbetalinger				-8 347 011	
704471	Endring i mellomværende med statskassen				-36 474	
<i>Sum rapportert</i>					0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

		31.12.2017	31.12.2016	Endring
704471	Mellomværende med statskassen	-168 795	-132 321	-36 474

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Virksomhet: JA - Generaladvokaten

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
446 01	396 000	8 724 000	9 120 000
xxxxxx			0
xxxxxx			0
xxxxxx			0

Mål for bevilgningsrapportering og artskontorrapportering med noter

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
1xxx01/4xxx01				355 998				8 724 000	[5% av årets tildeling i note A]	436 200
xxxx21				0				0	[5% av årets tildeling i note A]	
xxxx21	"kan nyttes under post 01"			0				0	[5% av årets tildeling i note A]	
xxxx45				0				0		
xxxx45	"kan overføres"			0				0		
xxxx70				0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	[Sum årets og fjorårets tildeling]	
xxxx75	"overslagsbevilgning"			0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

Stikkordet «kan overføres»

Stikkordet «kan benyttes under»

Stikkordet «overslagsbevilgning»

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Fullmakt til å overskride investeringsbevilgninger mot tilsvarende innsparing under driftsbevilgninger under samme budsjettkapittel

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Innsparing i regnskapsåret som følge av bruk av fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Romertallsvedtak

Mulig overførbart beløp

Virksomhet: JA - Generaladvokaten

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2017

	Note	2017	2016
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinnbetalinger	1	0	0
Andre innbetalinger	1	0	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	5 688 337	4 883 767
Andre utbetalinger til drift	3	3 075 661	2 893 691
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		8 763 998	7 777 459
Netto rapporterte driftsutgifter		8 763 998	7 777 459
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	200	338
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		200	338
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	0	0
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	203	209
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		203	209
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		4	-129
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	281
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	281
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0

Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *		
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)	7 699	9 525
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	625 068	526 103
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	206 071	188 356
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>	-426 695	-347 271
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	8 337 306	7 429 777

Oversikt over mellomværende med statskassen **

Eiendeler og gjeld	2017	2016
Fordringer	0	40 000
Kasse	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0
Skyldig skattetrekk	-168 795	-172 946
Skyldige offentlige avgifter	0	0
Annen gjeld	0	625
Sum mellomværende med statskassen	8	-132 321

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Kontrollsum:

8 337 306

8 337 306

0

Virksomhet: JA - Generaladvokaten**Note 1 Innbetalinger fra drift**

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
<i>Sum innbetalinger fra gebyrer</i>	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
<i>Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
<i>Sum salgs- og leieinnbetalinger</i>	0	0
<i>Andre innbetalinger</i>		
<i>Sum andre innbetalinger</i>	0	0
Sum innbetalinger fra drift	0	0

Virksomhet: JA - Generaladvokaten

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2017	31.12.2016
Lønn	4 518 038	4 306 157
Arbeidsgiveravgift	625 068	526 103
Pensjonsutgifter*	519 832	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-29 654	-1 135
Andre ytelser	55 054	52 643
Sum utbetalinger til lønn	5 688 337	4 883 767
Antall årsverk:	x	x

*** Nærmere om pensjonskostnader**

For virksomheter som er omfattet av rundskriv R-118

Fra og med 1.januar 2017 betaler virksomheten pensjonspremie til SPK. For 2017 er arbeidsgivers andel av pensjonspremien 12 prosent.

For virksomheter som har betalt pensjonspremie til SPK før 2017 og dermed ikke er omfattet av rundskriv R-118

Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2017 er xx,x prosent. Premiesatsen for 2016 var yy,y prosent.

Virksomhet: JA - Generaladvokaten**Note 3 Andre utbetalinger til drift**

	31.12.2017	31.12.2016
Husleie	1 185 526	1 347 497
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	300 859	123 296
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	0	0
Mindre utstyrsanskaffelser	170 421	110 695
Leie av maskiner, inventar og lignende	63 910	47 390
Kjøp av fremmede tjenester	18 262	16 463
Reiser og diett	593 646	417 681
Øvrige driftsutgifter	743 039	830 668
Sum andre utbetalinger til drift	3 075 661	2 893 691

Virksomhet: JA - Generaladvokaten

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	200	338
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	200	338

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Valutatap	203	209
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	203	209

Virksomhet: JA - Generaladvokaten

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	0	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	0	0
Sum utbetaling til investeringer	0	0

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Virksomhet: JA - Generaladvokaten

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2017	31.12.2016
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)	0	281
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	281

Virksomhet: JA - Generaladvokaten

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2017	31.12.2016
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2017	31.12.2017	Forskjell
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	1 388	0	1 388
Skyldig skattetrekk	-168 795	-168 795	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	-167 407	-168 795	1 388
Sum	-167 407	-168 795	1 388

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
<i>Aksjer</i>							
Selskap 1							
Selskap 2							
Selskap 3							
Balanseført verdi 31.12.2017							0
* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.							

Ved utfylling av note 8, del B skal tall fra selskapets siste avlagte årsregnskap benyttes. Det vil forekomme at selskap som virksomheten har eierandeler i ikke har offentliggjort sitt årsresultat før virksomhetens frist for oversendelse av årsrapport med tilhørende årsregnskap (så snart det foreligger og innen 15. mars). Ved utfylling av noten kan dere benytte tall fra selskapets årsregnskap for året før. Om det ikke benyttes regnskapstall fra siste år bør dette opplyses om i noten.

VEDLEGG TIL GENERALADVOKATEMBETETS ÅRSRAPPORT FOR 2017

MØTEAKTIVITET, UNDERVISNING MV.

Regelverksrelatert aktivitet

- 18. januar Møte med Forsvarsdepartementet seksjon II 5 vedørende forskrift om undersøkelser av hendelser og ulykker i Forsvaret.
- 18.–20. januar Møte i Drafting Committee for Oslo-manualen.
- 25. januar Møte i Politidirektoratet om utarbeidelse av nytt utdanningsprogram for vektere.
- 22.–24. februar Møte i Drafting Committee for Oslo-manualen.
- 21.–24. juni Deltagelse i prosjektmøte for Oslo-manualen om utvalgte problemstillinger innenfor humanitærretten.
- 28. august Møte med Forsvarsdepartementet om revisjon av disiplinærloven og lov om militærpolitimyndighet.
- 10.–11. oktober Konsultasjon i Pentagon om Oslo-manualen.
- 5. desember Deltagelse i arbeidsgruppe (dagsmøte) om revisjon av Forsvarssjefens rusmiddeldirektiv.

Undervisningsoppdrag/foredragsvirksomhet

- 23. januar Undervisning for Militærpolitiet i Oslo.
- 16. februar Undervisning for Militærpolitiet i Bergen.
- 14. mars Undervisning for Luftkrigsskolen med tittelen «Å ta liv».
- 15.–16. mars Undervisning for bachelorprogrammet ved Forsvarets ingeniørhøgskole.
- 16. mars Undervisning om vakthold og sikring på Sessvollmoen.
- 22.–23. mars Undervisning i krigens folkerett for Universitetet i Tromsø.
- 29. mars Undervisning for Marinejegerkommandoen.
- 3. april Undervisning i International Criminal Law for Universitetet i Oslo.
- 6. april Undervisning for nye avdelingssjefer i Hæren.
- 26.–27. april Undervisning i vakthold og sikring, Ørland hovedflystasjon.
- 5. mai Undervisning for militærpolitipersonell i hurtig reaksjonsstyrke på vei til NATO-oppdrag i Litauen.
- 16. mai Undervisning for Hans Majestet Kongens Garde.
- 18. mai Undervisning for vernepliktige akademikere.
- 31. mai Undervisning for militærpoliti i HV-14.
- 1. juni Undervisning for tillitsmannsordningen.
- 7. juni Undervisning for eksklusjonsavdelingen i Utenriksdepartementet.
- 4. juli Undervisning for Militærpolitiet i Oslo.
- 4. august Undervisning for Krigsskolen.
- 11. august Undervisning for Forsvarets spesialkommando.

- 22. august Undervisning for Militærpolitiets etterforsningsavdeling.
- 29. august Undervisning for Kystvakten.
- 6. september Foredrag om bruk av sivile leverandører og folkerett for FLO.
- 7. september Undervisning for Militærpolitiet på Bardufoss.
- 14. september Undervisning for Militærpolitiet i Bodø.
- 20. september Foredrag om teknisk utvikling og eksklusjonssoner for Universitetet i Tromsø.
- 27.–28. sept. Foredrag om bruk av sivile leverandører og folkerett for FLO (annen gang).
- 28. september Undervisning for Brigade Nord.
- 11. oktober Undervisning for Hærens befalsskole.
- 11. oktober Undervisning for nye avdelingssjefer i Hæren.
- 19. oktober Undervisning for Forsvarets spesialkommando.
- 23. oktober Undervisning for 135 Luftving, ledergruppen.
- 25. oktober Foredrag for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.
- 31. oktober Undervisning for Mannskapsforum Brigade Nord.
- 1. november Undervisning for HV-17.
- 6. november Undervisning for Brigade Nord.
- 7. november Undervisning for Provost Marshal Course.
- 8. november Undervisning for vernepliktige akademikere.
- 16.–17. nov. Foredrag for Luftkrigsskolen om teknologiens innvirkning på krigens jus og etikk.
- 21. november Undervisning for Militærpolitiet i Oslo.
- 28. november Undervisning for HV-11.
- 7. desember Undervisning for HV-09.

Møter, seminar mv. med militære sjef og avdelinger for gjensidig oppdatering og informering

- 6. januar Møte med Militærpolitiet vedrørende tilgang til deres interne nettverk.
- 23. januar Møte med sjef Forsvarets militærpolitiavdeling og hans stab.
- 24. januar Møte med presidenten i NVIO (veteranorganisasjon) vedrørende kritikkverdig/ulovlig uniformsbruk.
- 26. januar Årlig seminar med Forsvarets militærpolitiavdeling.
- 23. februar Møte med 132 Luftving.
- 7.–8. mars Møte med US detasjement og norsk liaison ved Joint Warfare Center.
- 17. mars Møte med Forsvarets personell- og vernepliktssenter, Forsvarets veteranavdeling, Forsvarets militærpolitiavdeling, Forsvarsstaben og Forsvarets sikkerhetstjeneste vedrørende ulovlig uniformsbruk.
- 4. mai Møte med MP HRS i forbindelse med utreise til oppdraget i Litauen.
- 19.–21. juni Seminar arrangert av Forsvarets Høgskole.
- 27. juni Møte med Forsvarets havarikommisjon.
- 23. august Møte med Forsvarssjefen.
- 29. august Møte med 132 Luftving.
- 5. september Møte med HR-avdelingen i Forsvarsstaben om personellsaker.
- 13. september Møte med 132 Luftving.
- 17. oktober Møte med Tillitsvalgtordningen i Forsvaret vedrørende bruk av arrest i Forsvaret.

- 26. oktober Møte med Militærpolitiet om øvelse Trident Juncture (høsten 2018).
- 1. november Møte med sjef Hæren.
- 3. november Møte (deltagelse) i Forsvarssjefens stridsdekorasjonsråd.
- 14. november Møte med sjef Styringsavdelingen i Forsvarsstaben vedrørende etablering av formelt kontaktpunkt i Forsvaret for Generaladvokatembetet.
- 21. november Møte med nytt militærpolitielement på vei til Litauen.
- 23. november Deltagelse på det årlige samarbeidsseminaret mellom Røde Kors, Forsvarets høyskole og Forsvarsdepartementet, om beredskapsjus.
- 20. desember Møte med sjef Forsvarets operative hovedkvarter.

Møter, seminarer mv. med justissektoren og andre kontor utenfor Forsvaret for gjensidig oppdatering og informering

- 11.–12. januar Påtalemøte i regi av Det nasjonale statsadvokatembetet.
- 7.–8. mars Møte med Rogaland statsadvokatembeter.
- 10.–12. mai Nordisk militærjuristmøte.
- 30. mai–1. juni Statsadvokatmøte i regi av Riksadvokaten/Trøndelag statsadvokatembeter.
- 12. juni Møte med Justis- og beredskapsdepartementet.
- 28. juni Møte med Ombudsmannen for Forsvaret.
- 6. september Møte med statsadvokaten i Nordland vedrørende generelle tema og enkeltsak.
- 26. september Møte med Riksadvokaten vedrørende Generaladvokatembetets fremtid.
- 9. oktober Møte med sjef Spesialenheten for politisaker vedrørende ny bistandsinstruks.
- 23. oktober Møte med Politidirektoratet vedrørende tilgang til BL for embetet.
- 30. november Presentasjon av embetet for Spesialenheten for politisaker i forbindelse med deres seminar.
- 12. desember Møte med statsadvokat fra Riksadvokatembetet vedrørende beredskapsplan for høyere påtalemyndighet.

Deltagelse på militær øvelsesaktivitet

- 7.–8. mars Deltagelse på øvelse Joint Viking, Finnmark.
- 12.–14. mars Deltagelse på øvelse Joint Viking, Finnmark.

Internt kompetansebygging

- 23.–24. mars Krigsadvokatmøte, Bodø.
- 27.–31. mars Kurs i KREATIV (etterforskning), Oslo.
- 3. april Foredrag om reglene for transport og oppbevaring av attraktive våpen mv., Oslo.
- 24. april–5. mai Kurs i Krigens folkerett (165th LOAC) i San Remo, Italia.
- 25.–28. april Deltagelse på konferanse om krigens folkerett i Israel.

- 8. mai Deltagelse på seminar om diverse folkerettslige problemstillinger i regi av Forsvarsdepartementet, NATO og EU, Oslo.
- 8.–12. mai Avansert kurs i krigens folkerett i San Remo, Italia.
- 13.–21. mai Kurs i Peace Support Operations i San Remo, Italia.
- 27. juni–18. juli Kurs for aktorer i internasjonal strafferett i Siracusa, Italia.
- 31. aug.–11. spt. Påtalekurs for nye politijurister, Oslo.
- 7.–9. september Kurs i krigens folkerett (Round Table) i San Remo, Italia.
- 11.–15. sept. Konferanse i regi av International Association of Prosecutors i Kina.
- 12.–13. oktober Krigsadvokatmøte, Bodø.
- 17. oktober Jursitforbundets rettssikkerhetskonferanse, Oslo.

Annen møteaktivitet

- 28. mars Møte i Board of Directors, International Society for Military Law and the Law of War (ISMILLW), Stockholm.
- 29. mars Seminar for militærjuridiske rådgivere i regi av ISMILLW, Stockholm.

FAGLIGE STØTTEAKTIVITETER

Foredragsholdere til «fredagsmøtene» i 2017

- 20. januar Førstestatsadvokat Runar Torgersen ved Riksadvokatembetet: *Arbeidet med ny straffeprosesslov.*
- 17. februar Sikkerhetsutvalgets leder Kim Traavik: *Ny lov om forebyggende nasjonal sikkerhet.*
- 24. mars F-35 Integration Officer, oberstløytnant Bård «Roof» Bakke: *Moderne luftkrigsføring med nye fly.*
- 21. april Fagdirektør Sikkerhetskultur Roar Thon ved Nasjonal sikkerhetsmyndighet: *Digitale trusler og risiko – ikke bare et spørsmål om teknologi.*
- 31. mai Kommandørkaptein (p.) Tom Staib ved FHS: *Prosjekt om integrering av krigens folkerett i Forsvaret – etablering av såkalt best practices.*
- 23. juni Former Deputy Director of Legal Services RAF, Dr. William Boothby: *New Targeting Methods – Non-Kinetic Targeting and the Law.*
- 22. september Forsker Magnus Håkenstad ved Institutt for forsvarsstudier: *Politiet og Forsvaret: Før og nå.*
- 20. oktober Forsvarsattaché ved Den finske ambassaden i Oslo, oberstløytnant Janne Sarpoma: *Finland, 100 år som en selvstendig nasjon – forsvaret er den enkelte borgers ansvar.*
- 17. november Tidl. dommer i Høyesterett, professor Jens Edvin A. Skoghøy ved Universitetet i Tromsø: *Erfaring fra og forventninger til dommerrollen i Høyesterett.*